

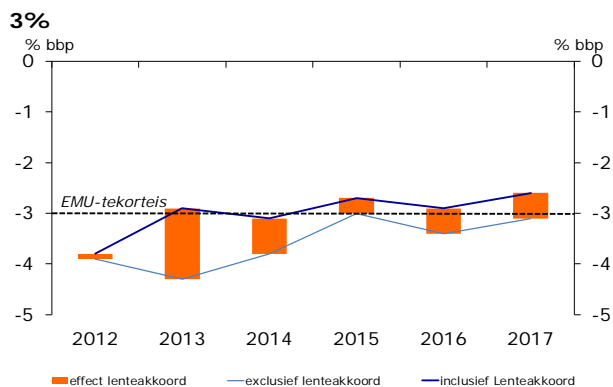
Lenteakkoord gered door meevallers

Rabobank

Op 14 juni presenteerde het Centraal Planbureau (CPB) haar juni-raming voor de Nederlandse economie inclusief een doorrekening van de effecten van het Lenteakkoord. Het economische beeld dat het CPB presenteert is naar onze mening aan de optimistische kant. Het begrotingstekort daalt in 2013 tot 2,9% van het BBP. Zonder diverse meevallers was dit echter niet gelukt. Het Lenteakkoord leidt daarmee niet tot de gedachte bezuinigingen.

Figuur 1: Ook met akkoord kwakkelen rond de

Bron: CPB

Om in 2013 aan de Europese begrotingsregels te voldoen moest het demissionaire kabinet additionele bezuinigingsmaatregelen nemen. In samenwerking met D66, GroenLinks en de ChristenUnie heeft zij een beleidspakket opgesteld. Uit berekeningen van het CPB blijkt dat dit pakket per saldo volgend jaar tot € 1,8 mrd minder overheidsuitgaven en € 9,1 mrd hogere lasten leidt. Naar verwachting komt het begrotingstekort hierdoor op 2,9% van het BBP uit, waarbij ook de maatregelen zoals het belasten van de reiskostenvergoeding en aanpassingen in de hypotheekrenteaftrek zijn meegenomen. Dit terwijl de behandeling in het parlement van deze maatregelen over de verkiezingen is getild. De Kunduz-coalitie heeft de 3%-norm echter niet volledig op eigen kracht gehaald. Met het beleidspakket hadden de vijf partijen voor ogen om het begrotingstekort terug te dringen van 4,6% naar 3% bbp, oftewel met 1,6%. Uit de nieuwe cijfers van het CPB blijkt echter dat het tekort voor 2013 door meevallers, waaronder lagere rentelasten en hogere aardgasbaten, 4,3% bedroeg. Dit tekort wordt door het Lente-akkoord gereduceerd tot 2,9%, oftewel een verbetering van 1,2% punt. Het akkoord levert dus veel minder geld op dan de vijf partijen hadden gehoopt. In 2014 komt het begrotingstekort daarbij alweer uit op 3,1%. Ook in de jaren erna is er slechts sprake van een beperkte verbetering en het tekort blijft zodoende akelig dicht in de buurt van de EMU-tekorteis van 3%. In 2017 bedraagt het begrotingssaldo naar verwachting -2,6% bbp. Een aantal politieke partijen heeft al aangegeven om in 2017 naar een begrotingsevenwicht te willen streven. Hiervoor is zo'n € 25 mrd aan extra bezuinigen nodig. Echter, ook met een meer bescheiden doelstelling dan begrotingsevenwicht is meer bezuinigingen onvermijdelijk. Niet alleen leveren geplande bezuinigingsmaatregelen in de regel minder op dan gehoopt, naar onze mening gaat het CPB ook van een optimistisch macro-economisch scenario uit (zie verderop). Een forse onzekerheidsmarge inbouwen bij het doorrekenen van verkiezingsprogramma's en zeker bij een regeerakkoord lijkt ons dan op dit moment zeer verstandig. Dit impliceert tegelijkertijd wel dat de bezuinigingsopgave nog wel eens hoger zou kunnen liggen.

Het goede nieuws is dat houdbaarheidstekort, een maatstaf voor de permanente verbetering van het begrotingssaldo die nodig is om de overheidsfinanciën houdbaar te maken, is verbeterd. De houdbaarheid verbetert met 1,8% bbp (€ 12 mld) in 2015. Deels komt dat door verbetering van het saldo op kortere termijn, maar op lange termijn zijn vooral maatregelen zoals de versoering van de hypotheekrenteaftrek en het sneller verhogen van de AOW-leeftijd van belang. Grootste zorg voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op de langere termijn zijn en blijven de zorguitgaven.

Lenteakkoord gered door meevallers

Macro-economische beeld

Het CPB voorziet voor dit jaar een economische krimp van $\frac{3}{4}\%$ en voor 2013 een groei $\frac{3}{4}\%$. Voor de periode 2013-2017 rekt het CPB op een gemiddelde groei van $1\frac{1}{2}\%$, terwijl deze zonder het Lenteakkoord waarschijnlijk op $1\frac{3}{4}\%$ was uitgekomen.

Tabel 1 vergelijking ramingen

	2012	2013
BBP		
Rabobank	-1 $\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$
CPB	- $\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$
DNB	-0,6	0,6
OECD	-0,6	0,7
Private consumptie		
Rabobank	-1 $\frac{1}{2}$	-1 $\frac{1}{4}$
CPB	- $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
DNB	-1	-0,7
OECD	-0,7	-0,2

Bron: Rabobank, CPB, OECD, DNB

Hiermee vallen de macro-economische effecten van de maatregelen mee; er is geen sprake van het "kapot bezuinigen" van de economie. Gemiddeld groeit de economie de komende vijf jaar 0,3%-punt minder dan zonder de voorgenomen bezuinigingen. Een verergering van de Europese schuldencrisis kan echter roet in het eten gooien. Het CPB gaat er vanuit dat de Economische en Monetaire Unie (EMU) in tact blijft en er geen (verdere) herstructurering van schulden nodig is.

Daarnaast neemt zij aan dat er geen nieuwe financiële crisis ontstaat. Hoewel wij hier in onze meest recente ramingen ook vanuit gaan, zijn wij toch wat minder optimistisch over het macro-economische plaatje. Voor dit jaar verwachten we dat de economie met $1\frac{1}{4}\%$ krimpt en voor 2013 voorzien we een groei van $\frac{1}{2}\%$.

De belangrijkste verklaring voor het verschil in de groeiëraming ligt in de particuliere consumptie. Het CPB voorziet een daling van het particuliere consumptievolumë van $\frac{1}{2}\%$ in 2012 en $\frac{1}{4}\%$ in 2013, terwijl wij met een respectievelijke daling van $1\frac{1}{2}\%$ en $1\frac{1}{4}\%$ veel pessimistischer zijn. In onze ogen hebben de inkomens- en vermogensontwikkelingen een veel grotere impact op de bereidheid van consumenten om geld uit te geven. Volgens het CPB daalt de statistische mediane koopkracht dit jaar met 2% in plaats van $1\frac{3}{4}\%$ zoals het CPB in maart voorspelde. Deze stijging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een hogere inflatieverwachting en loonbevroëzing bij de overheid. Voor 2013 rekt het CPB op een mediane koopkrachtdaling van $\frac{3}{4}\%$, mede door de btw-verhoging van 19% naar 21%, het belasten van woon-werkverkeer, de verhoging van het eigen risico en de nullijn voor ambtenaren. Een somber vooruitzicht, waarbij het nagenoeg niet anders kan dat de consument minder gaat uitgeven. In de CPB-doorrekening wordt de koopkrachtdaling in de jaren daarna deels gerepareerd. Niet alleen gaan de belastingtarieven omlaag als compensatie voor de btw-verhoging, het CPB gaat ook uit van inhaalgroë met betrekking tot ambtenarensalarissen. Per saldo gaan huishoudens er in de periode 2013-2017 dan ook niet in koopkracht op achteruit. De onvermijdelijke nieuwe bezuinigingen zullen dit beeld de komende jaren echter nog wijzigen. En daarbij is het een illusie om te denken dat de koopkracht op peil blijft.

Lenteakkoord gered door meevallers

Rabobank Kennis en Economisch Onderzoek

	Tel.	E-mail:
<u>Chef econoom</u>	030 21	
Wim Boonstra	66617	W.W.Boonstra@rn.rabobank.nl
<u>Internationaal Economisch Onderzoek</u>		
Allard Bruinshoofd*	63272	W.A.Bruinshoofd@rn.rabobank.nl
<u>Macro</u>		
Shahin Kamalodin	31106	S.A.Kamalodin@rn.rabobank.nl
Tim Legierse	62677	T.Legierse@rn.rabobank.nl
Michiel Verduijn	30522	M.P.Verduijn@rn.rabobank.nl
<u>Landenrisico</u>		
Erwin Blaauw	62648	E.R.Blaauw@rn.rabobank.nl
Fabian Briegel	64053	F.Briegel@rn.rabobank.nl
Jeroen van IJzerloo*	62406	J.IJzerloo@rn.rabobank.nl
Herwin Loman	31105	H.Loman@rn.rabobank.nl
Reintje Maasdam	31403	R.Maasdam@rn.rabobank.nl
Ashwin Matabadal	61601	A.R.K.Matabadal@rn.rabobank.nl
Reinier Meijer	31568	R.Meijer@rn.rabobank.nl
Anouk Ruhaak	64860	A.N.Ruhaak@rn.rabobank.nl
<u>Nationaal Economisch Onderzoek</u>		
Hans Stegeman*	31407	H.W.Stegeman@rn.rabobank.nl
<u>Macro</u>		
Ruth van de Belt	60143	R.Belt@rn.rabobank.nl
Maarten van der Molen	64214	M.T.Molen@rn.rabobank.nl
Danijela Piljic	31104	D.Piljic@rn.rabobank.nl
Anke Struijs	31408	A.C.A.Struijs@rn.rabobank.nl
Theo Smid	67599	T.H.Smid@rn.rabobank.nl
Paul de Vries	30172	Vries.P@rn.rabobank.nl
<u>Regionaal</u>		
Rogier Aalders	31393	R.Aalders@rn.rabobank.nl
Cynthia Briesen	31411	C.C.Briesen@rn.rabobank.nl
Frits Oevering	64439	F.J.Oevering@rn.rabobank.nl
Anouk Smeltink-Mensen	66404	A.H.H.M.Smeltink@rn.rabobank.nl
Willem van der Velden*	62478	W.Velden@rn.rabobank.nl
<u>Financiële Sector Onderzoek</u>		
Yvette Jorissen	64931	Y.M.Jorissen@rn.rabobank.nl
Dick Scherjon	31405	D.P.Scherjon@rn.rabobank.nl
August Sjauw-Koen-Fa	31406	A.R.Sjauw@rn.rabobank.nl
Nicole Smolders	79108	N.M.P.Smolders@rn.rabobank.nl
Leontine Treur	67084	L.Treur@rn.rabobank.nl
Bouke de Vries*	61195	Y.B.Vries@rn.rabobank.nl

030 21

*Hoofd